

29.01.2014

1

Esiteltiin seuraavat hakemukset ja lausuntopyynnöt:

Rakennuspaikka Kallio, 091-011-9902-0101
Hakaniemen metroasema

Hakija Liikennelaitos

Pääsuunnittelija Silvennoinen Tuomas
arkkitehti
PES-Arkkitehdit Oy

Tunnus 11-0181-14-E

Toimenpide Hakaniemen metroaseman lippuhallin ja sisäänkäyntien
peruskorjaus ja laajennus

Lausunto

Hakaniemen vuonna 1982 avattu metroasema on yksi Helsingin metron ensimmäisenä avatuista asemista. Sen ovat suunnitelleet Mirja Castrén, Juhani Jauhiainen ja Marja Nuutila. Nyt tarkoituksena on peruskorjata Hakaniemen maanalaisen lippuhallin olemassa olevat tilat, uusia olemassa olevat maanpäälliset porrashuoneet sekä siirtää Siltasaarenkadun varrelle sijoittuva porrasyhteys kaavan periaatteiden mukaisesti Siltasaarenkatu 16 kiinteistöön. Hanketta neuvottelukunnalle esittelivät arkkitehti Tuomas Silvennoinen /PES-Arkkitehdit Oy ja projekti-insinööri Mikko Halonen /HKL.

Peruskorjattavien alueiden veden- ja lämmöneristys sekä talotekniikka ja rakennusosat kuten kevyet väliseinät, lasiseinät, alakatot, lattiat ja ovet uusitaan kokonaisuudessaan. Tavoitteena on tilojen nykyistä korkeampi laatutaso ja käyttömukavuus. Lisäksi ilmeellä pyritään kaupakeskusmaiseen houkuttelevaan ja viihtyisään, mutta kulutuksen kestävään julkiseen tilaan.

Lippuhalliin rakennetaan julkisten ja kaupallisten tilojen lisäksi sosiaalitylöitä. Sosiaalityilat liittyvät huolto- ja hätäpoistumistiekäytävään joka liittyy suunnitteilla olevan Torikeskuksen hätäpoistumisratkaisuun. Käytävä johtaa Siltasaarenkatu 16 kautta maan pinnalle.

Maanpäällä Hakaniemen torilla sijaitseva sisäänkäyntirakennus uusitaan taloteknisten järjestelmien integroinnista ja kaupunkikuvallisista syistä johtuen. Liukuporras, käyntiporras ja hissit peruskorjataan. Raitiovaununpysäkkeihin liittyvä sisäänkäyntirakennuksen pohjoispäädyn sosiaalitylöitä puretaan. Lippuhallin pohjoinen uloskäynti Ympyrätalon yhteydessä uusitaan kokonaisuudessaan maanpäällisiltä osiltaan.

29.01.2014

2

LAUSUNTO

Kaupunkikuvaneuvottelukunta totesi esittelyn perusteella metrohankkeen liittyvän varsin moneen muuhun Hakaniemen toriin kohdistuvaan tai sitä sivuavaan hankkeeseen. Näiden, eri tahdissa etenevien hankkeiden huomioonottaminen tekee nyt esittelyn hankkeen suunnittelusta vaativaa. Koska tulevaisuudessa metron lippuhalli saattaa palvella myös piakkoin ratasuunnitteluvaiheeseen tulevaa Pisara-rataa, tulisi radan tarpeet tiedostaa lippuhalleja suunniteltaessa. Eheän kaupunkiympäristön tuottamiseksi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä eri rahoitus- ja organisaatiotahoista huolimatta. Neuvottelukunta toivoo yleisesti, että kaupungin eri hallintokuntien välinen projekteista tiedottaminen ja yhteistyö käynnistettäisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin synergiaetu saataisiin maksimoitua sekä välttyttäisiin päällekkäiseltä työltä ja väkinäisiltä ratkaisuilta.

Nyt esitetyssä suunnitelmassa on tavoitteena uusia maanalaisten tilojen ilme täysin lukuun ottamatta hyväkuntoisia luonnonkivipintoja. Toteutuessaan muutos on suuri ja siirtää historiaan sekä metroasemille alkuaan luodun 1980-lukua edustavan, metrolinjan yhtenäisen ja kokonaisvaltaisen designin että aseman yksilöllisen hakaniemeläisen ilmeen, mikä on joiltain osin myös menetys. Neuvottelukunta esittää, että uusia tiloja suunniteltaessa otettaisiin edelleen huomioon kaupunginosan yksilöllinen ilme myös maanalaisissa tiloissa, ajatuksella että ilme kantaa vähintään seuraavat 50 vuotta. Suunnitelmassa on huomioitava myös alkuaan Postipankin vastavalmistuneen talon seinään kiinnitettynä ollut, sittemmin metroasemalle sijoitettu Aimo Tukiaisen vuonna 1961 tekemä veistosreliefi "Torielämää Hakaniemessä". Kaupunginmuseolle on varattava tilaisuus dokumentoida metrojen sisäänkäynnit ja maanalaiset tilat ennen muutostöiden alkamista.

Sisäänkäyntien maanpäälliset osat vaikuttivat arkkitehtonisesti lupaavilta. Puupaneelilla päällystetty taitteinen sisäkatto kätkee kekseliäästi paviljonkiin kytketyt, ilmastoinnin edellyttämät laitteet. Samalla alakatto on veistoksellinen elementti, joka muodollaan ikään kuin viittaa rakennuksen funktioon johdattaa liikenne maan alle. Kokonaisuus toimii pienemmässä raitiotiepysäkeille johtavassa paviljongissa hyvin, mutta torin laidalla samoilla periaatteilla ratkaistussa mittakaavaltaan suuremmassa paviljongissa korkeus kasvaa liikaa suhteessa pienempään paviljonkiin ja toriympäristöön. Neuvottelukunta esittää, että suurempaa paviljonkia madallettaisiin tutkimalla esimerkiksi jonkin ilmastoinnin vaatiman laitteiston osan sijoittamista irralliseksi

29.01.2014

3

osaksi paviljonkia. Mataloittamalla suurempaa paviljonkia sen mittasuhteet paranisivat, saavutettaisiin toriympäristöön sijoittuvaan rakennukseen paremmin sopiva mittakaava ja kaksi paviljonkia muodostaisivat luontevamman parin.

Jalkakäytävällä sijaitsevan sisäänkäynnin integroiminen Siltasaarencatu 16:sta on katutilan kannalta edistysaskel. Vuonna 1960 valmistunut, arkkitehtien Antero Pernajan ja N.H. Sandellin suunnittelema liikerakennus on arkkitehtuuriltaan merkittävä, mutta ajan kuluessa monia muutoksia kokenut rakennus. Neuvottelukunta esittää, että sisäänkäyntihallin ovien ja porrasyhteyksien sijoittamisessa otettaisiin huomioon rakennuksen alkuperäinen julkisivusommitelma siten, että kahden alimman kerroksen identtinen ja suhteiltaan rytmikaltaan harkittu ikkunajako olisi jatkossa mahdollista palauttaa koko kaksikerroksisen osan matkalta. Palauttaminen edellyttäisi luonnollisesti yhteistyötä rakennusta hallinnoivan tahon kanssa. Julkisivun tulisi olla koherenssissa sisätilan kanssa, siten että sisätilan luonne tukisi julkisivun yhtenäisyyttä. Kaupunginmuseon edustaja ilmoitti, että museolla on rakennuksesta tehty kevyt rakennushistoriallinen selvitys, jossa on esitetty myös rakennuksen julkisivujen ja porrashuoneiden osalta suojelutavoitteet. Selvitys on suunnittelijoiden käytettävissä.

Ympyrätalon viereinen sisäänkäyntipaviljonki esitetään uusittavaksi kokonaan maanpäällisiltä osiltaan. Neuvottelukunta esittää, että sisäänkäyntiä korjattaisiin nyt vain kevyesti ja pyrittäisiin mahdollisimman pian toteuttamaan asemakaavan mahdollistama sisäänkäynnin integroiminen Ympyrätaloon.

Maanalaisiin tiloihin tulee varata riittävä määrä hissejä sekä julkisia wc-tiloja. Neuvottelukunta esittää, että suunnittelijat neuvottelevat Helsingissä kaupunkisuunnitteluviraston toimesta tekeillä olevan Pyöräilyn edistämishojelman laatijoihin pyöräpaikkojen tarpeen selvittämiseksi ja riittävän paikkamäärän ja sopivan sijainnin paikkamäärän varaamiseksi. Hakaniemen torille ollaan laatimassa myös valaistussuunnitelmaa, joka sekin tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. Metrosisäänkäynneille on oleellista selkeä opastejärjestelmä ja tulee varata riittävä, mutta ympäristön luettavuuden säilyttävä rajallinen määrä mainospaikkoja sopiviin kohtiin. Opasteet, mainokset ja roskakorit on otettava huomioon jo suunnittelun alkuvaiheessa.

Lauri Jääskeläinen
virastopäällikkö

Henna Helander
yliarkkitehti